

Diaconaal dansen in

Kerken bezinnen zich op hun roeping in de wijk. Lukt het hun om ook diaconaal present te zijn en zo bij te dragen aan de bloei van de buurt? Daarvoor moet de kerk op dansles!

Bert Roor

Dansen kun je niet alleen. *It takes two to tango*. En dat geldt ook voor de diaconale opdracht van de kerk.

Diaconaat als dans

Met diaconale opdracht bedoel ik alle manieren waarop christenen en kerken vanuit hun geloof extra aandacht, zorg en hulp geven aan mensen die dat nodig hebben, om wat voor reden dan ook. Ook het opkomen voor hun belangen in kerk en samenleving hoort hierbij. Hoe doe je dat in de directe omgeving van het kerkgebouw? Daarvoor is het nodig dat diakenen leren samenspelen met andere kerkleden. En dat zij leren samenwerken met andere spelers in het sociale domein, zoals wijkteams, de thuiszorg of Stichting Present.

Missie, motivatie en maatwerk: drie belangrijke danspassen

Diaconaat is als een dans, waarin je elkaar omarmt en met elkaar meebeweegt. Waarin je beseft dat je elkaar nodig hebt en alleen samen tot iets goeds komt. Een dans op het ritme van het koninklijke gebod van de naastenliefde (Jacobus 2: 4).

Helpende hand

Ik wil dit illustreren met een praktijkvoorbeeld. In mijn hervormde wijkgemeente in Veenendaal wil de diaconie meer betekenen voor mensen met praktische hulpvragen, zowel kerkleden als andere wijkbewoners. Daarvoor hebben zij diverse WhatsApp-groepen gestart onder de naam De Helpende Hand, zoals HH-Tuin, HH-Klusen, HH-Wandeling en HH-Maaltijd. Samen met de Taakgroep Gemeenteopbouw is een beknopte gavenenquête gemaakt en uitgedeeld in een kerkdienst. Daarop konden kerkgangers zich aanmelden voor zowel taken in de kerk als hulp in de wijk. Eén diaken beheert de WhatsApp-groepen, voert per groep de namen in en geeft een korte uitleg.

Vervolgens komen af en toe hulpvragen binnen, die de diaken uitzet, bijvoorbeeld in de groep HH-Tuin. Mevrouw A. is 'randkerkelijk', alleenstaand en heeft een chronische handblessure. Het lukt haar niet meer om de tuin goed bij te houden. Haar hulpvraag komt binnen via de bezoeksisters van de Hervormde Vrouwendienst. De hulpvraag wordt getoetst aan criteria. Belangrijk is vooral dat het eigen netwerk ontoereikend is. De leden reageren en maken onderling afspraken wie wat gaat doen. Eén keer in de twee weken is voldoende. Iemand maakt

Diaconaat is als een dans,
waarin je elkaar omarmt en
met elkaar meebeweegt

de buurt

een rooster. Er wordt gewerkt in tweetallen. Na elk bezoek worden ervaringen teruggekoppeld in de appgroep. In het begin is het wat zoeken en flink aanpakken. Daarna is het een kwestie van bijhouden.

Natuurlijk hoort hier ook koffie drinken bij en luisteren naar de verhalen van mevrouw, die maar weinig bezoek krijgt. Waarom is dat zo eigenlijk? Daar probeer je voorzichtig achter te komen. Zo wordt een kostbare relatie opgebouwd die minstens zo belangrijk is als een keurig tuintje.

Missie – motivatie – maatwerk

Dit project kan alleen vorm krijgen als kerkleden bereid zijn om mee te werken in de buurt of wijk waar hun kerk staat. Ook als ze zelf elders wonen en meeleven als 'voorkeurslid'. Wanneer een kerk een groter gebied beslaat, kan zij bewust een bepaalde wijk adopteren. Keuzes zijn nodig. Het vraagt dus in de eerste plaats om een duidelijke diaconale 'missie' binnen een bepaalde wijk of buurt. Je komt daar achter door informatie in te winnen op het

gemeentehuis of contact te zoeken met een wijkteam of wijkcoach (zie kader 'Drie tips van een wijkcoach'). Dat voorkomt ook dat je anderen voor de voeten gaat lopen. En misschien kan er wel samengewerkt worden met een bestaand buurtinitiatief.

In de tweede plaats is nodig dat je mensen warm maakt en motiveert voor deze missie. Dat kan het beste door een bijbels appel te combineren met concrete voorbeelden van hulpvragen. Het helpt om wat context te geven en te vertellen waarom voor deze wijk of buurt gekozen is. Ook kan er regelmatig in de kerkdienst gebeden worden voor de wijk en haar bewoners. Allemaal factoren die de bereidheid om mee te doen zullen vergroten.

In de derde plaats is er maatwerk nodig door een werkvorm te ontwikkelen die goed aansluit bij de hulpbieders, laagdrempelig is en optimaal gebruik maakt van de beschikbare tijd en talenten. De appgroepen zijn daarvan een goed voorbeeld. Missie, motivatie en maatwerk: drie belangrijke danspassen in de diaconale presentie van een lokale kerk.

Focus aanbrengen

De beschikbare menskracht en middelen zijn altijd beperkt. Concentreer de diaconale activiteiten van de gemeente daarom zo veel mogelijk in de gekozen wijk. Organiseer bijvoorbeeld een Present-in-de-buurt-dag met de lokale Presentstichting (www.stichtingpresent.nl). Baptistengemeente Op Doortocht in Ede heeft daarmee goede ervaringen. Er wordt tijdig een zaterdag geprikt, bijvoorbeeld in het voorjaar. Kringen en gemeenteleden kunnen zich aanmelden en aangeven wat ze graag willen doen: een klus in huis, werken in de tuin of een sociale activiteit, bijvoorbeeld met ouderen in een verpleeghuis. Maatwerk dus. Present legt contacten met maatschappelijke organisaties, deelt groepen in en treft voorbereidingen.

Lokale en landelijke initiatieven bieden soms mogelijkheden om aan te haken

Op de dag zelf wordt samen gestart in het kerkgebouw. De groepen zwerven uit in de wijk en komen na gedane arbeid terug om hun ervaringen te delen. Op zondag laten ze foto's of filmpjes zien van hun diaconale dag, uiteraard met respect voor de privacy van betrokkenen. Zo komt de wijk tot leven in heel de gemeente.

Focus aanbrengen kan ook door bijvoorbeeld schuldhelpmaatjes uit de gemeente te koppelen aan hulpvragers in de geadopteerde wijk. Bij Stichting HiP, die werkt met kerkelijke vrijwilligers, is dit de standaard werkwijze: hulpvragers en hulpbieders worden gematcht op basis van postcode. Zo ontstaat er vanzelf meer sociale cohesie in de buurt en meer verbinding tussen mensen binnen en buiten de kerk.

FOTO: GABOR BIBOR

Inhaken bij bestaande initiatieven

Lokale en landelijke initiatieven bieden soms mogelijkheden om aan te haken en mee te doen. Beter gezegd: om in te haken en samen vorm te geven aan een diaconale dans. Het burenontbijt bijvoorbeeld van het Oranjefonds dat buurtbewoners in contact wil brengen met elkaar. Een mooie kans om gastvrijheid te tonen aan de omwonenden van de kerk. Het kan het begin zijn van een terugkerende inloopochtend. Enkele leden uit onze wijkgemeente helpen mee om een natuurtuin in de wijk te onderhouden. De landelijke Opschoondag biedt de kans om praktisch bij te dragen aan een schone en leefbare wijk.

Open de vensters en ontdek wat er al gebeurt. Haak in en haak aan, bouw relaties en laat zien dat God om mensen geeft.

Verschillende nieuwe initiatieven zijn beschikbaar om uw kerk verder te helpen in het wijkgericht werken. Ik denk aan het nieuwe netwerk 'Kerk in de buurt' waarin diverse kerkgenootschappen hun krachten hebben gebundeld. Ook Umoja Nederland steunt kerken met materiaal en training (zie kader 'Drie lessen van Umoja').

Kortgeleden verscheen het boek *Een kerk die kan* van Rudolf Setz en Marten van der Meulen. Op basis van ervaringen in Assen laten zij zien hoe lokale kerken inclusieve gemeenschappen kunnen worden en kunnen bijdragen aan de bloei van de buurt. Het spoor van de dienstbaarheid brengt de kerk dichterbij de buurt van mensen. Zit uw kerk al op dansles?

Dr. Bert Roor is docent en onderzoeker aan de theologie-opleiding van de Christelijke Hogeschool Ede (CHE).

Een kerk die kan is te bestellen via www.eenkerkdiekan.nl

Drie tips van een wijkcoach

Als wijkcoach ben ik onderdeel van een wijkgericht team. We zijn present in de wijk, leggen actief contact met wijkbewoners en hebben goed zicht op wat er speelt. We brengen inwoners met elkaar in contact en werken samen met hen, met vrijwilligers en organisaties zoals kerken en sportclubs om de leefbaarheid en samenhang te vergroten. Op deze manier mobiliseren we ondersteunende netwerken. Mijn tips voor kerken zijn:

- Neem actief deel aan activiteiten in de wijk. Zoals het ondersteunen van bewoners bij het organiseren van een burendag, een wekelijks terugkerende koffieochtend of het organiseren van fietslessen voor allochtone vrouwen.
- Neem via een vertegenwoordiger uit de kerk zitting in een bewonerscommissie om mee te denken, mee te praten en mee te beslissen over buurtinitiatieven.
- Stel je gebouw open voor de wijk en biedt gastvrijheid aan, bijvoorbeeld een koffieochtend, kinderopvang of Nederlandse les. Denk aan een buurtmoestuין op de grond bij de kerk.

Kortom: wees present in de wijk!

Martin Kievit, wijkcoach bij Veens in Veenendaal (www.veens-welzijn.nl)

Drie lessen van Umoja

Hulporganisatie Tear en Stichting Present hebben hun krachten gebundeld in Umoja Nederland, onder het motto: kerk met beide benen in de buurt.

- Ga aan de slag vanuit Gods missie. Het is zijn plan van herstel waar je als kerk aan mee mag doen. Dat geeft richting en ontspanning en voorkomt teleurstelling en activisme. Je gaat zien dat God al lang aan het werk is in je buurt. Je gaat meedoen met wat Hij al doet. Niet kerk vóór de buurt, maar kerk mét de buurt.
- Presentie gaat niet om activiteiten op de agenda, maar om een levenshouding en om echte relaties. Onze agenda's zijn vaak zo vol dat we nauwelijks tijd hebben voor echte relaties.
- God heeft iedere gemeente unieke gaven en talenten gegeven waarmee je aan de slag mag gaan in je omgeving. Durf te geloven dat die 'vijf broden en twee vissen' genoeg zijn voor Jezus om samen met ons prachtige dingen te doen.

Peter Westerink, student-onderzoeker CHE bij Umoja Nederland (umojanederland.nl)